

Türkiye’de Bağımlılığın Önlenmesi ve Tedavisine Yönelik Hizmetler

İbrahim TOPUZ¹, Emine ŞİŞKO²

“

Öğrenme Hedefleri

1. Türkiye’de bağımlılığın önlenmesi ve tedavisine yönelik hizmetleri açıklar.
2. Uyuşturucu bağımlılığı ve buna yönelik hizmetleri sıralar.
3. Tütün bağımlılığı ve buna yönelik hizmetleri anlatır.
4. Teknoloji bağımlılığı ve buna yönelik hizmetleri sıralar.
5. Türkiye’de bağımlılığın önlenmesine yönelik gelecekte gerçekleştirilecek çalışmaları planlayabilir ve yürütebilir.

”

“

İçindekiler

1. Giriş
2. Türkiye’de Bağımlılığı Önleme Programları
3. Sonuç
4. Konuyla İlgili Film ve Kitap Önerileri
5. Kaynaklar

”

¹ Öğr. Gör., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ibrahimtopuz_38gs@hotmail.com

² Arş. Gör., Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, emine.sisko@hotmail.com

Konuyla İlgili Kitap Önerileri

- » Trainspotting, Irvine Welsh
- » Bir Düş İçin Ağıt, Hubert Selby Jr.
- » Bir Milyon Küçük Parça, James Frey
- » Las Vegas’ta Korku ve Nefret: Amerikan Rüyasının Kalbine Vahşi Bir Yolculuk, Hunter S. Thompson
- » Fermuar Ağız, Laurie Weeks
- » Çıplak Şölen, William S. Burroughs
- » Sevecendir Gece, F. Scott Fitzgerald
- » Yolda, Jack Kerouac
- » Bir İngiliz Afyon Tiryakisinin İtirafı, Thomas de Quincey
- » Eroinle Dans, Canan Tan

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association. *Diagnostic and statistical manual of mental disorders, 5th edition (DSM-5): Substance-related and addictive disorders 2013*. Washington, DC: APA.
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Geliştirilmesi Genel Müdürlüğü. *Bağımlılık ile Mücadele Stratejik İletişim Belgesi 2019*. Yayın No: 1127.
3. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TÜBİM). *Türkiye Uyuşturucu Raporu 2017 (Rap.)*.
4. Türkiye Psikiyatri Derneği. *Madde bağımlılığı*. [Online] <https://psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/45/uyusturucu-madde-bagimliliği> [Accessed: 25th February 2023]
5. CDC. *Health Effects 2019*. [Online] https://www.cdc.gov/tobacco/basic_information/health_effects/index.htm [Accessed: 21st February 2023]
6. Atsız Sezik H, Can H, Kılınc EA, et al. Tütün ve tütün ürünleriyle mücadele. *Klinik Tıp Aile Hekimliği*. 2016;8(6): 42-47.
7. World Health Organization. *Tobacco 2022*. [Online] https://www.who.int/health-topics/tobacco#tab=tab_1 [Accessed: 21st February 2023]
8. Internet World Stats: *Usage and population statistics*. [Online] <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>. [Accessed: 21nd February 2023]
9. Kemp S. *Digital in 2020*. [Online] <https://datareportal.com/reports/digital-2020-turkey>. [Accessed: 20th February 2023]
10. TÜİK. *Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2019*. [Online] [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574) [Accessed: 19th February 2023]
11. Karaca M. İnternet gençliği: yeni bir gençlik tiplemesi denemesi. *Humanities Sciences*. 2007;2(4): 419-436.
12. Okmeydan SB. Yeni iletişim teknolojilerini sorgulamak: Etik, güvenlik ve mahremiyetin keştiği nokta. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 2017;5:347-372. doi:10.19145/gumuscomm.273050

13. Özdemir Y, Kuzucu Y, Ak Ş. Depression, loneliness and Internet addiction: how important is low self-control? *Computers in Human Behavior*. 2014;34: 284-290.doi:10.1016/j.chb.2014.02.009
14. Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi (TUBİM). *Türkiye’de Genel Nüfusta Tütün, Alkol ve Madde Kullanımına Yönelik Tutum ve Davranış Araştırması 2018*.
15. Yoldaş C, Demircioğlu H. Madde kullanımı ve bağımlılığını önlemeye yönelik psiko eğitim programlarının incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*. 2020;21(1): 72-91.
16. Blanckaert P, van Amsterdam JGC, Brunt TM, van den Berg JDJ, Van Durme F, Maudens K, and van Bussel JC. 4-Methyl-amphetamine: A health threat for recreational amphetamine users. *Journal of Psychopharmacology*. 2013;27(9): 817-822.doi: 10.1177/0269881113487950.
17. T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. *Madde Bağımlılığı Tanı ve Tedavi Kılavuzu El Kitabı*. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü 2011.
18. United Nations Office on Drugs and Crime. *World Drug Report 2016*. Vienna: United Nation.
19. Güngör D. Sentetik uyuşturucular: Amfetamin örneği. *Güvenlik Çalışmaları Dergisi*. 2018;20(1): 105-112. ISSN: 2148-6166
20. Gowing LR, Henry-Edwards SM, Irvine RJ, Ali RL, & World Health Organization. *Ecstasy, MDMA and other ring-substituted amphetamines (No. WHO/MSD/MSB/01.3) 2001*. World Health Organization.
21. Ertaş, A. G. (2022). *18-25 yaş arası genç erişkinlerin madde bağımlılığı ile algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master’s thesis, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü).
22. Erol N, Kılıç C, Ulusoy M, et al. *Türkiye Ruh Sağlığı Profili Raporu*. T.C. Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Ankara, 1998.
23. Campbell SB. Behavior problems in preschool children: a review of recent research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*. 1995;36: 113-149. doi:10.1111/j.1469-7610.1995.tb01657.x.
24. Hyun GJ, Han DH, Lee YS, et al. Risk factors associated with online game addiction: A hierarchical model. *Computers Human in Behavior*. 2015;48: 706-713.doi:10.1016/j.chb.2015.02.008
25. Karaca S, Gök C, Kalay E, et al. Ortaokul öğrencilerinde bilgisayar oyun bağımlılığı ve sosyal anksiyetenin incelenmesi. *Clinical and Experimental Health Sciences*. 2016: 14-19.doi:10.5152/clinexhealthsci.2016.053
26. *Önleme*. [Online] <http://ogelk.net/Dosyadepo/onleme.pdf> [Accessed: 12th February 2023]
27. Türkiye İstatistik Kurumu. (2020). *Türkiye Sağlık Araştırması, 2019*.
28. Şişko, E. *Lise öğretmenlerinde sağlık okuryazarlığının dumsansız hava sahası tutumu ile ilişkisi*. Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, İzmir, 2021. (Danışman Prof. Dr. Şafak DAĞHAN)
29. T.C. Kalkınma Bakanlığı. *On Birinci Kalkınma Planı, 2019-2023*. Yayın No: KB: 3024 - ÖİK: 805. Ankara: 2018.
30. Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM). *Tütün bağımlılığı*. [Online] <https://www.yedam.org.tr/tutun-bagimliliği> [Accessed: 17th February 2023]
31. Yeşilay. *Okulda bağımlılığa mücadele programı*. [Online] <https://www.yesilay.org.tr/tr/kurumsal-projeler/okulda-bagimlilikiga-mudahale-programi-obm> [Accessed: 18th February 2023]
32. Yeşilay. *Yeşil dedektör uygulaması*. [Online] <https://www.yesilay.org.tr/tr/kurumsal-projeler/yesil-dedektor-uygulaması> [Accessed: 13th February 2023]
33. Yeşilay. *Dumana karşı çık projesi*. [Online] <https://www.yesilay.org.tr/tr/kurumsal-projeler/dumana-karsi-cik-projesi-stand-up-against-smoke> [Accessed: 13th February 2023]
34. Gerhart N. Technology addiction: How social network sites impact our lives informing science. *The International Journal of an Emerging Transdiscipline*. 2017;20: 179-194.doi:10.28945/3851
35. Kuyucu M. Gençlerde akıllı telefon kullanımı ve akıllı telefon bağımlılığı sorunsalı: “Akıllı Telefon (Kolik)” üniversite gençliği. *Global Media Journal TR Edition*. 2017;7(14): 328-359.

36. Bozkurt H, Şahin S, Zoroğlu S. İnternet bağımlılığı: Güncel bir gözden geçirme. *Journal of Contemporary Medicine*. 2016;6(3): 235-247.doi:10.16899/ctd.66303
37. Aksoy V. İnternet bağımlılığı ve sosyal ağ kullanım düzeylerinin fen lisesi öğrencilerinin demografik özelliklerine göre değişimi ve akademik başarılarına etkisi. *The Journal of Academic Social Sciences*. 2015;3(19): 365-383.
38. Arısoy Ö. İnternet bağımlılığı ve tedavisi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*. 2009;1: 55-67.
39. Cheng C, Yee-Lam Li A. Internet addiction prevalence and quality of (real) life: A meta analysis of 31 nations across seven world regions. *Cyberpsychology, Behaviour and Social Networking*. 2014;17(12): 755-760.doi:10.1089/cyber.2014.0317.
40. Şimşek N, Akça Kılıç N, Şimşek M. Lise öğrencilerinde umutsuzluk ve internet bağımlılığı. *Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni*. 2015;14(1): 7-14.
41. Yeşilay. *Dijital ebeveynlik*. [Online] <https://www.yesilay.org.tr/tr/yesilay-yayinlari/dijital-ebeveynlik> [Accessed: 17th February 2023]
42. Bağımlılıkla Mücadele Yüksek Kurulu (BMYK). Okulda Bağımlılığa Müdahale Eğitim Programı. [Online] <https://bmyk.gov.tr/TR-69382/okulda-bagimlilik-mudahale-egitim-programi-obm.html> [Accessed: 15th February 2023]
43. *Davranışsal Bağımlılıklar ile Mücadele Ulusal Strateji Belgesi ve Eylem Planı, 2019-2023*. Ankara: Artı6 Medya Matbaa.